

Sygn. akt IV U 1705/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Jacek Liszka

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Houda

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania H. W.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w T.

z dnia 12 listopada 2014 roku nr (...)

w sprawie H. W.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa
w T.

o emeryturę rolniczą

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się H. W. emeryturę rolniczą począwszy od dnia 5 września 2014 roku.

Sygn. akt IV U 1705/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 7 maja 2015 roku

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w T. decyzją z dnia 12 listopada 2014 r., na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 z późn. zm.) odmówił H. W. przyznania emerytury rolniczej z uwagi na niespełnienie przesłanki z art. 19 ust. 2 pkt 3 tej ustawy w postaci zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

H. W. odwołując się od powyższej decyzji domagała się jej zmiany i przyznania emerytury. Jak podniosła spełnia wszystkie przesłanki do uzyskania przedmiotowego świadczenia również tą w postaci zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, gdyż wydzierżawiła swoje gospodarstwo rolne na podstawie pisemnej umowy zawartej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków zięciowi i nie prowadzi już żadnej działalności na wydzierżawionym gruncie.

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w T. wniosła o jego oddalenie. Na uzasadnienie powyższego podniesiono, iż zawarta umowa dzierżawy nie spełnia ustawowych warunków, ponieważ została zawarta z zięciem odwołującej się, dlatego też odmówiono przyznania jej emerytury rolniczej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

H. W. wraz z mężem S. W. są współwłaścicielami gospodarstwa rolnego położonego w miejscowościach B., P.o powierzchni 3,88 ha. Na gospodarstwo to składa się ok. 2 ha ziemi uprawnej, reszta to łąki oraz las. W gospodarstwie tym w przeszłości było uprawiane zboże (również do sprzedaży) oraz ziemniaki i warzywa na własne potrzeby oraz był inwentarz żywy. Od ok. 5-6 lat były to już tylko kury. W przeszłości w gospodarstwie tym pracowali małżonkowie oraz ich dzieci, a także pomagał zięć – P. W. (między innymi przy sianokosach, wykopach, żniwach, jeździł traktorem i innymi maszynami).

Dowód: - akta KRUS

- zeznania odwołującej się – k. 22-23,

- zeznania świadków J. J., T. K. i P. W. – k. 21-22,

W dniu 3.09.2014 r. została zawarta na piśmie na okres 10 lat umowa dzierżawy powyższego gospodarstwa rolnego pomiędzy H. i S. małżonkami W., a ich zięciem P. W.. Na jej podstawie P. W. przejął prowadzenie tego gospodarstwa – na jesieni zorał, a na wiosnę kultywował, zbronował oraz zasiał jęczmień i gorczycę. Od tego momentu w tym gospodarstwie nie pracuje już w ogóle odwołująca która przekazała gospodarstwo między innymi ze względów zdrowotnych. Nie pracuje również w nim jej mąż. Poza prowadzeniem tego gospodarstwa rolnego P. W. od połowy 2014 r. ma zarejestrowaną działalność gospodarczą w postaci dwóch małych sklepów z biżuterią i z tych tytułów opłaca w KRUS podwójną składkę. Obecnie jest on ubezpieczony w KRUS jako rolnik, a w uprzednich latach był jako domownik rolnika.

Dowód: - akta KRUS

- zeznania odwołującej się – k. 22-23,

- zeznania świadków J. J., T. K. i P. W. – k. 21-22,

H. W. obecnie nie figuruje w ewidencji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, natomiast jej mąż S. W. jest zarejestrowany w tej ewidencji jako producent rolny. W latach 2004-2014 r składał on wnioski i otrzymywał dopłaty z tytułu płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, natomiast w latach 2007-2014 składał wnioski i otrzymywał dopłaty z tytułu wsparcia gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania. W 2015 r. nie złożył już wniosku o dopłaty z UE, a taki wniosek dotyczący przedmiotowego gospodarstwa rolnego złożył P. W..

Dowód: - akta KRUS

- zeznania odwołującej się – k. 22-23,

- zeznania świadków J. J., T. K. i P. W. – k. 21-22,

- pisemne informacje ARiMR – k. 13, 15 i 17.

Powyższy stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w trakcie postępowania oraz zeznań odwołującej się i świadków.

W całości podzielił Sąd wnioski i tezy wypływające z dokumentów. Ich autentyczność oraz wiarygodność nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Brak więc było jakichkolwiek podstaw – także takich, które należałoby uwzględnić z urzędu – by dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Stąd stosownie do treści art. 244 § 1 kpc dokumenty urzędowe stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone, a dokumenty prywatne, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 kpc).

Wiarygodne w ocenie Sądu były także zeznania odwołującej się, jak i świadków. Korespondowały one z materiałem dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie. Depozycje te nie zawierały wewnętrznych sprzeczności, były logiczne i spójne. Razem wzięte dały pełny i jasny obraz badanej rzeczywistości.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 z póź. zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)osiągnął wiek emerytalny określony w ust. 1a i 1b;
- 2)podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20 (ust. 1).

Po myśli ust. 2 art. 19 emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Z kolei zgodnie z art. 28 ust. 4 powyższej ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając między innymi:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
- b) jego zstępnym lub pasierbem,
- c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
- d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

Mając na uwadze powyższe należy podkreślić, iż decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma ustalenie, czy odwołująca faktycznie prowadzi działalność rolniczą. Sam fakt bycia współwłaścicielem gospodarstwa rolnego nie jest bowiem tożsamy z prowadzeniem działalności rolniczej (por. wyrok SN z dnia 28.01.2009 r., I UK 202/08).

Ważne jest, iż cytowany powyżej przepis art. 28 ust. 4 nie modyfikuje pojęcia prowadzenia działalności rolniczej, ani też nie definiuje wyczerpująco pojęcia nieprowadzenia działalności rolniczej. Prowadzenie bądź nieprowadzenie działalności rolniczej należy bowiem do sfery faktu. Ułatwienie dowodowe, o którym mowa wyżej polega na tym, że rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w tym przepisie nie muszą wykazywać, że nie prowadzą działalności rolniczej - fakt ten uznaje sam ustawodawca. Ciężar dowodu obciąża natomiast nie wymienionych w tym przepisie (art. 28 ust. 4) rolników posiadających grunty rolne, jeżeli chcą wykazać, iż nie prowadzą działalności rolniczej. Wypłata zatem części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu ustawy faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy - i fakt ten wykazał - nie ulega bowiem zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku

z ust. 4 tej ustawy (patrz wyrok SA w Białymstoku z dnia 14.10.2014 r., III AUa 748/14). Zastosowana zatem w wypadku art. 28 ust. 4 ustawy technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenia w nim zawarte służą wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych między innymi w art. 28 ust. 4 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca. Prowadzi to do wniosku, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, które obecnie pozostają poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników i są prawnie obojętne przy objęciu ubezpieczeniem, nie mogą mieć także wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko (i zależy) od zaprzestania działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 ust. 4 pkt 1-4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, gdyż nie prowadzą na nich działalności rolniczej (por. uchwała SN z dnia 6.05.2004 r., II UZP 5/04, OSNP 2004/22/389 i wiele późniejszych orzeczeń SN).

Odnosząc powyższe do omawianego stanu faktycznego należy podkreślić, iż wszystkie powyższe uwagi dotyczące ugruntowanego stanowiska judykatury na temat art. 28 ust. 4 ustawy znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie, gdzie wnioskodawczyni domagała się emerytury rolniczej. Jediną zakwestionowaną przez KRUS przesłanką do otrzymania przez nią przedmiotowego świadczenia, była ta z art. 19 ust. 2 pkt 3 w postaci zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. KRUS powołując się właśnie na art. 28 ust. 4 utrzymywał, że nie doszło do jej zaprzestania, skoro odwołująca zawarła umowę dzierżawy z zięciem. Tymczasem, jak już była o tym mowa powyżej przepis ten zawiera jedynie domniemanie dowodowe w postaci zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej w przypadku odpowiednio zawartej umowy dzierżawy z osobami pozostającymi poza kręgiem najbliższych wydzierżawiającego, do którego zgodnie z art. 28 ust. 4 pkt 1 lit. d należy także zięć. Nie oznacza to jednak, iż zawsze w przypadku zawarcia takiej umowy z najbliższymi (wymienionymi w art. 28 ust. 4 pkt 1 lit. od a do d), nie dojdzie do zaprzestania prowadzenia działalności a zawartą umowę dzierżawy należy uznać za pozorną. W takiej sytuacji nie obowiązuje tylko powyższe domniemanie i wnioskodawca musi sam udowodnić, że nie prowadzi już działalności rolniczej. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszym postępowaniu i odwołująca udowodniła, iż składając wniosek o emeryturę rolniczą (w dniu 5.09.2014 r.) nie prowadziła już jakiegokolwiek działalności w gospodarstwie, którym zajmował się wówczas jej zięć. Od momentu podpisania umowy dzierżawy w dniu 3.09.2014 r. przejął on całkowicie prowadzenie tego gospodarstwa – na jesień zorał wszystko, a na wiosnę kultywował, zbronował oraz zasiał jęczmień i gorczycę. Można także wspomnieć, iż przyjęcie koncepcji KRUS, prowadziłoby do nieuprawnionego wniosku, iż zawsze, aby można było mówić o zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej poprzez zawarcie umowy dzierżawy musiałaby być ona zawarta z obcymi osobami. Tak jednak nie jest, a kluczowe znaczenie dla omawianej kwestii ma faktyczne zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej.

Odnosząc się także do zarzutów KRUS, iż zaskarżona decyzja była prawidłowa, skoro w momencie jej wydawania mąż odwołującej otrzymywał dopłaty (do końca 2014 r.) i nadal jest zarejestrowany jako producent rolny należy uznać je także za niezasadne. Jak wykazało niniejsze postępowanie, także on po wydzierżawieniu gospodarstwa rolnego nie prowadził już faktycznie działalności rolniczej i w 2015 r. nie składał wniosku o dopłaty z tego tytułu. Ponadto, nawet przyjmując za KRUS, iż skoro w 2014 r. otrzymywał jeszcze dopłaty, to tym samym prowadził działalność rolniczą, to trzeba podkreślić, iż zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy wymóg zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej odnosi się tylko do wnioskodawcy (czyli odwołującej). Przepis ten nie dotyczy innych osób. W świetle art. 19 ust. 2 ustawy nie ma wymogu zaprzestania działalności rolniczej także przez małżonka rolnika ubiegającego się o emeryturę rolniczą. Oznacza to, że nawet prowadzenie działalności rolniczej przez małżonka rolnika nie pozbawia tego rolnika emerytury rolniczej na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy, jeżeli ten rolnik tej działalności faktycznie nie prowadzi. Oczywiście w świetle art. 28 ust 4 ustawy takie prowadzenie działalności rolniczej przez małżonka rolnika rodzi domniemanie, że rolnik też prowadzi działalność rolniczą i jej nie zaprzestał – ale to domniemanie jest obalalne jak to wyżej wskazano. W przedmiotowej sprawie odwołująca wykazała, że od momentu wydzierżawienia gospodarstwa zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Wykazano, że tej działalności faktycznie nie prowadzi też jej mąż. Nawet jednak przyjęcie, że poprzez pobranie w grudniu 2014 roku dopłat za 2014 rok mąż tym samym prowadził tą działalność co najmniej do końca grudnia 2014 roku nie pozbawiałoby emerytury odwołującej się (co najwyżej

rodziłoby to domniemanie że ona też taką działalność prowadzi) skoro udowodniła, że zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

Mając powyższe na uwadze Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Prezesa KRUS i przyznał odwołującej się emeryturę rolniczą od dnia 5.09.2014 r., czyli od momentu złożenia wniosku o przedmiotowe świadczenie na mocy powołanych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 477¹⁴§ 2 kpc.